

Trafikplanering
Administration
08-508 260 76

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2013-02-07

Stadens trafiksäkerhetsprogram. Yttrande över revisionsrapport

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden beslutar att som yttrande till nämndens revisorer (revisorgrupp 1), överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande.
2. Trafik- och renhållningsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Per Anders Hedkvist
Förvaltningschef

Inga-Lill Hultin
Avdelningschef

Mattias Lundberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Revisionskontoret har granskat hur trafik- och renhållningsnämnden arbetar med trafiksäkerhetsfrågorna i enlighet med trafiksäkerhetsprogrammet. När det gäller dokumentation av åtgärdsplaner, uppföljning av de effekter genomförda åtgärder medfört och redovisning av kostnader för detta är revisionens bedömning att dessa bör utvecklas.

Revisionskontoret skriver i rapporten att nämnden arbetar tillfredsställande med genomförande av åtgärder för ökad trafiksäkerhet och för säkrare korsningspunkter. Revisionen anser vidare att dokumentation över planering, projektering och genomförda åtgärder vid skolorna behöver förbättras. Projektet hastighets-

planer för tre stadsdelar bedrivs på ett strukturerat och systematiskt sätt och det finns tillfredsställande dokumentation avseende projekten.

Revisionskontoret anser att arbetet med upprättandet av en kommunikationsstrategi bör prioriteras eftersom detta är en central del i trafiksäkerhetsarbetet. Samverkan med SL, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har fungerat tillfredsställande i de granskade projekten. Synpunkter från medborgare angående trafiksäkerhet tas tillvara på ett tillfredsställande sätt.

Revisionskontoret anser att nämndens dokumentation, uppföljning av de effekter genomförda åtgärder medfört och redovisning av kostnader för detta bör utvecklas.

Kontoret har tagit del av de synpunkter som revisionskontoret har framfört i rapporten. Arbetet pågår för att ytterligare utveckla och förbättra kontorets rutiner inom dessa områden. Uppföljningen av effekter och kostnader av genomförda åtgärder kommer att utvecklas. En kommunikationsplan kommer också att tas fram för att effektivisera och förbättra kommunikationsarbetet inom trafiksäkerhetsområdet.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom administrativa avdelningen i samråd med avdelningen för trafikplanering.

Syftet med granskningen

Syftet med granskningen var att bedöma om trafik- och renhållningsnämnden arbetar med trafiksäkerhetsfrågorna i enlighet med trafiksäkerhetsprogrammet. Följande revisionsfrågor har analyserats:

- Arbetar nämnden på ett systematiskt sätt med planering och samordning av åtgärder för trafiksäkerhet med övriga aktörer?
- Vilket underlag finns för de åtgärder som tas upp i olika handlingsplaner?
- Hur genomför nämnden de åtgärder för ökad trafiksäkerhet som anges i åtgärdsplan 2012?
- Vilken uppföljning har skett av 2011-års åtgärder?
- Hur involveras stadens medborgare i trafiksäkerhetsarbetet?

Stadens trafiksäkerhetsprogram

Revisionen konstaterar att trafik- och renhållningsnämnden är väghållare för stadens gator och vägar och har därmed ett stort ansvar för trafiksäkerheten i

Stockholm. Nämnden har därmed ansvar för trafiksäkerhetsprogrammets verkställande.

I samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2008 fick trafik- och renhållningsnämnden i uppdrag att revidera trafiksäkerhetsprogrammet 2005-2010. Kommunfullmäktige beslutade i november 2010 att godkänna trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad, inriktning, mål och åtgärder 2010-2020.

Enligt programmet är följande områden behov av satsning av resurser i stor omfattning. Huvuddelen av resurserna ska enligt programmet läggas på dessa områden;

- Hastighetsefterlevnad
- Säkra huvudgator
- Ökad kunskap hos alla som bor och verkar i staden

Programmets åtgärdsplaner

I trafiksäkerhetsprogrammet anges att åtgärder för ökad trafiksäkerhet årligen ska konkretiseras och presenteras i särskilda åtgärdsplaner.

Åtgärdsplan 2011

Planen godkändes av trafik- och renhållningsnämnden i mars 2011. Totalt ingår åtgärder inom investeringsbudgeten om 15,6 mnkr som bl a avser utredningar för komplexa och olycksdrabbade korsningar, åtgärder vid skolor och åtgärder för ett antal gång- och cykelpassager med angivande av uppskattad kostnad. Samordning av trafiksäkerhetsarbetet, pedagogiskt och beteendepåverkande stöd till skolor och trafiksäkerhetskameror med en driftbudget om 4,6 mnkr. De effekter som åtgärderna förväntas ge anges inte i planen.

Åtgärdsplan 2012

Planen godkändes av trafik- och renhållningsnämnden i mars 2012 med bl a åtgärder för ökad trafiksäkerhet vid skolor, ett pilotprojekt för arbete med hastighetsplan samt genomförande av trafiksäkerhetsanalyser. Kostnader för de planerade åtgärderna framgår inte. Effekterna anges inte i 2012 års plan.

Avdelningen för trafikplanering

Enheterna områdesplanering och strategisk planering inom avdelningen ansvarar för utredning och planering av trafiksäkerhetsfrågorna.

Enheten för områdesplanering

Enheten ansvarar för utredning, program och projektering gällande trafik och gatubyggnadsprojekt, trafikplaneringsfrågor. Inkommande medborgarärenden hanteras inom enheten av två personer. Under perioden januari – november 2012

hade 2004 diarieförda ärenden inkommit och ett antal enkla faktafrågor besvaras direkt utan diarieföring. Handläggning sker enligt gällande rutin.

Enheten för strategisk planering

Enheten ansvarar för långsiktig trafikplanering. Trafikkontorets trafiksäkerhets-samordnare arbetar inom enheten och har det samordnande ansvaret för kontorets årliga åtgärdsplan för trafiksäkerhet och att samordna ansökan till Trafikverket om statlig medfinansiering för trafiksäkerhets-, miljö- och kollektivtrafikåtgärder. Två anställda arbetar mot grundskolor.

Budget för 2012 trafiksäkerhet

I verksamhetsplan 2012 uppgår budgeten till 38 mnkr och är uppdelad med en budget för respektive projekt. Uppföljning av budget sker en gång i månaden. Avdelningen för trafikplanering ansvarar för utredning, projektering, förslag till åtgärder och uppskattad kostnad för genomförandet. Projektledare vid anläggningsavdelningen avropar eller upphandlar entreprenörer för genomförandet av många åtgärder.

Medfinansiering

För 2012 har statlig medfinansiering för trafiksäkerhetsåtgärder beviljats med totalt ca 9,6 mnkr.

Granskningens resultat

Revisionen har granskat hur nämnden arbetar med åtgärder vid korsningar, skolor samt hastighetsplaner.

Översyn och åtgärder för säkrare korsningspunkter

Följande tre projekt har granskats:

- Ny cirkulationsplats i korsningen Rinkebysvängen/Rinkebystråket
- Trafiksäkerhetsåtgärder på Spångavägen
- Trafiksäkerhetsåtgärder i korsningen S:t Eriksgatan/Fleminggatan.

Revisionen konstaterar att för alla tre projekten finns tillfredsställande dokumentation över planering, genomförande, kontroller och uppföljning av projekten. Revisionen anför vidare att handläggarna använder olika metoder för uppföljning av ekonomin.

Ökad trafiksäkerhet vid skolor

Två skolor har granskats:

- Enskedefältets skola
- Skanskvarnsskolan

Revisionen anser att för båda projekten finns en begränsad mängd dokumentation, framförallt gäller detta för planerings- och projekteringsskedet. Kontakterna mellan gruppen som ansvarar för barn och trafik och andra delar av kontoret har varit begränsad. Enligt revisionen är det inte helt klarlagt när budgeten för åtgärderna övergår från de personer som ansvarar för barn och trafik till anläggningsavdelningen och att det inte finns några fastställda rutiner för detta.

Revisionen framför vidare att förslag till åtgärder har tagits fram i nära samverkan med representanter från skolorna och även föräldrarepresentanter från ena skolan har deltagit.

Pilotprojekt hastighetsplaner i tre stadsdelar

En hastighetsplan för Stockholm ska göras och första steget är att under 2012 göra hastighetsplaner för tre stadsdelsområden, Spånga Tensta, Kungsholmen och Hägersten.

Revisionen bedömer att projektet bedrivs på ett strukturerat och systematiskt sätt. Det finns tillfredsställande dokumentation avseende projektet. I projektorganisationen ingår förutom trafikkontoret, även representanter från de nämnda stadsdelarna och från exploateringskontoret samt stadsbyggnadskontoret.

Revisionens sammanfattande slutsatser och bedömningar

Revisionen skriver att trafik- och renhållningsnämnden arbetar tillfredsställande med genomförande av åtgärder för ökad trafiksäkerhet. När det gäller uppföljning av de effekter genomförda åtgärder medfört och redovisning av kostnader för detta är revisionens bedömning att detta bör utvecklas.

I trafiksäkerhetsprogrammet anges att åtgärder ska konkretiseras och presenteras i årliga handlingsplaner där kostnader liksom förväntade effekter på antal dödade och svårt skadade ska beskrivas. Av nämndens åtgärdsplan 2012 framgår inte kostnader för de planerade åtgärderna. De effekter som åtgärderna sammantaget förväntas ge anges inte heller i planen.

Uppföljning av genomförda åtgärder enligt åtgärdsprogram 2011 har inte gjorts och redovisats till nämnden. Det finns enligt revisionen ingen samlad dokumentation över genomförda åtgärder och vilka effekter dessa har gett. Vilka planerade åtgärder som inte har genomförts har inte heller dokumenterats.

Redovisning över nedlagda utgifter för genomförda trafiksäkerhetsåtgärder saknas.

Åtgärdsprogram 2011 respektive 2012 redovisades till nämnden först i mars samma år som åtgärderna utförs. Revisionen anser att programmet bör redovisas tidigare för att därmed ge bättre förutsättningar och tid för planering och upphandling av entreprenörer respektive avrop av entreprenörer. Budget för de olika åtgärderna bör vidare framgå av ärendet. Effekter och kostnader av genomförda åtgärder enligt åtgärdsplan bör redovisas till nämnden.

Revisionen gör bedömningen att arbetet med att planera och genomföra åtgärder för säkrare korsningspunkter bedrivs på ett tillfredsställande sätt. Styrningen och uppföljningen samt kontrollen i projekten är tillräcklig. Enhetliga metoder för uppföljning av respektive projekts ekonomi bör dock införas.

Revisionen anser vidare att dokumentation över planering, projektering och genomförda åtgärder för att öka trafiksäkerheten vid skolorna behöver förbättras. Återkopplingen mellan kontorets beställare av att åtgärder genomförs och handläggare som ansvarar för barn och trafik kan förbättras. Deras olika roller inom kontoret behöver förtydligas. Rutiner behöver tas fram som klargör när budgetansvaret övergår till anläggningsavdelningen från handläggarna som ansvarar för barn och trafik.

Revisionens uppfattning är att projektet hastighetsplaner för tre stadsdelar bedrivs på ett strukturerat och systematiskt sätt. Det finns tillfredsställande dokumentation. En projektorganisation finns där förutom trafikkontoret också ingår representanter från de tre utvalda stadsdelarna och från exploateringskontoret samt stadsbyggnadskontoret.

I trafiksäkerhetsprogrammet anges att huvudresurser bland annat ska läggas på att öka kunskap hos alla som bor och verkar i staden. Detta ska ske genom att en långsiktig kommunikationsstrategi upprättas. Den ska inriktas på hur kunskaper och god trafiksäkerhet kontinuerligt sprids och säkerställs. Revisionen konstaterar att arbete med att upprätta en sådan strategi inte påbörjats. Arbetet med upprättandet av en kommunikationsstrategi bör prioriteras eftersom denna är en central del i trafiksäkerhetsarbetet.

Revisionen skriver att förvaltningen inte använder olycksfallsstatistik för att utvärdera huruvida genomförda trafiksäkerhetsåtgärder gett effekt.

Revisionskontoret anser att nämnden bör utforma statistiken på ett sådant sätt att den kan användas för att se effekter av genomförda trafiksäkerhetsåtgärder.

Samverkan med SL, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har fungerat tillfredsställande i de projekt som revisionen granskat.

Revisionen anser att synpunkter från medborgarna angående trafiksäkerhet tas tillvara på ett tillfredsställande sätt.

Trafikkontorets kommentarer

Det systematiska målstyrda arbete som anges i trafiksäkerhetsprogrammet och de årliga åtgärdsplanerna innebär ett nytt sätt att tänka och arbeta med trafiksäkerhet för trafikkontoret. En sådan förändring tar tid att fullt ut realisera.

Åtgärdsplanerna för 2011 och 2012 är de första i sitt slag och bör ses utifrån detta perspektiv. För varje år kommer erfarenheterna och kunskaperna att öka, vilket gör det möjligt att utveckla allt bättre årliga åtgärdsplaner.

Kontoret instämmer i att uppföljningen av effekter och kostnader av genomförda åtgärder kan förbättras. För enskilda projekt görs en slutredovisning i ett specifikt PM. Däremot görs ingen samlad redovisning av alla projekt i åtgärdsplanen.

Under 2013 avser kontoret att utveckla rutiner för uppföljning och utvärdering av genomförda åtgärder samt att utveckla metoder för att ge en mer samlad bild av de effekter som kontorets olika åtgärder ger. Detta gäller såväl inom trafiksäkerhetsområdet som inom andra verksamhetsområden.

För åtgärdsplanen för 2013 kommer kontoret att ta fasta på kritiken i revisionsrapporten och genomföra förbättringar i linje med synpunkterna i denna. Under början av 2013 avser kontoret att för nämnden återkomma med en samlad redovisning av genomförda åtgärder 2011 och 2012.

Vad gäller tidplan för de årliga åtgärdsplanerna anser kontoret att de kan bli svårt att presentera dem så mycket tidigare som revisionen föreslår, åtminstone på kort sikt. Kontoret tar dock fasta på kritiken och avser framöver att även objekt inom åtgärdsplanerna ska ingå i den samordnade projektplaneringen som tagits fram. Detta bör resultera i att åtgärdsplanerna kan presenteras för nämnden tidigare än idag.

Effekter av trafiksäkerhetsåtgärder kan inte mätas i form av olyckor från ett år till ett annat. Utvärdering av enskilda åtgärders effekt bör göras genom före- och efterstudier. Används inträffade trafikolyckor som effektmått krävs långa

mätperioder för att ett tillräckligt stort material ska kunna samlas in, vanligtvis fem år både före och efter genomförandet. Problemet är att under en så lång period har mycket annat förändrats som också kan påverka utfallet. Ett alternativ är att använda andra trafiksäkerhetsrelaterade mått som snabbare kan samlas in och ändå indirekt beskriver riskförändringen. Bra sådana mått är förändring i hastigheter och i allvarliga konflikter.

Kontorets olika styrdokument och arbetsrutiner ska underlätta i upprättande av förfrågningsunderlag, konsultens offertarbete, utvärderingen av offerterna, att beställaren får förväntad produkt och att klarhet skapas mellan beställare och konsult om uppdragets innehåll samt att en uppföljning av uppdraget sker såväl ekonomiskt som tekniskt. En översyn av rutiner för verksamhetsuppföljning och ekonomisk uppföljning har påbörjats inom kontoret. Kontoret kommer bl a att se över kraven på dokumentation och rapportering i projekten. Uppdragsledning är ett annat område som behöver kvalitetssäkras i organisationen. Där ingår att metoder för styrning och uppföljning ska anges tydligt. Det gäller t ex vilka specifika resurser, aktiviteter eller kostnader som följs upp, krav på tidsplanering samt mötes- och samrådsstruktur.

Trafikkontorets kommunikationsavdelning arbetar proaktivt med att löpande kommunicera det trafiksäkerhetsarbete som kontoret genomför. Det sker bland annat genom information på stadens hemsida, med information till media samt skyltar och annonser etc. Medarbetare vid kommunikationsavdelningen deltar även i olika samverkansforum med syfte att samordna kommunikationen med exempelvis Trafikverket, SL och Polisen. Under 2013 kommer en kommunikationsplan att tas fram som kommer att fungera som ett styrdokument för att ytterligare effektivisera och förbättra kommunikationsarbetet inom detta område.

Kontoret har en organisation där ansvar från planering till genomförande och förvaltning av projekt 'vandrar' mellan avdelningar och förvaltningar. Därför har kontoret påbörjat arbetet med att genomlysa kontorsgemensamma projekt. Målet är att detta arbete ska resultera i tydligare roller inom kontoret och rutiner som klargör ansvarsfördelningen i de olika projekten.

Kontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att trafik- och renhållningsnämnden beslutar att som yttrande till nämndens revisorer, överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande.

Slut